

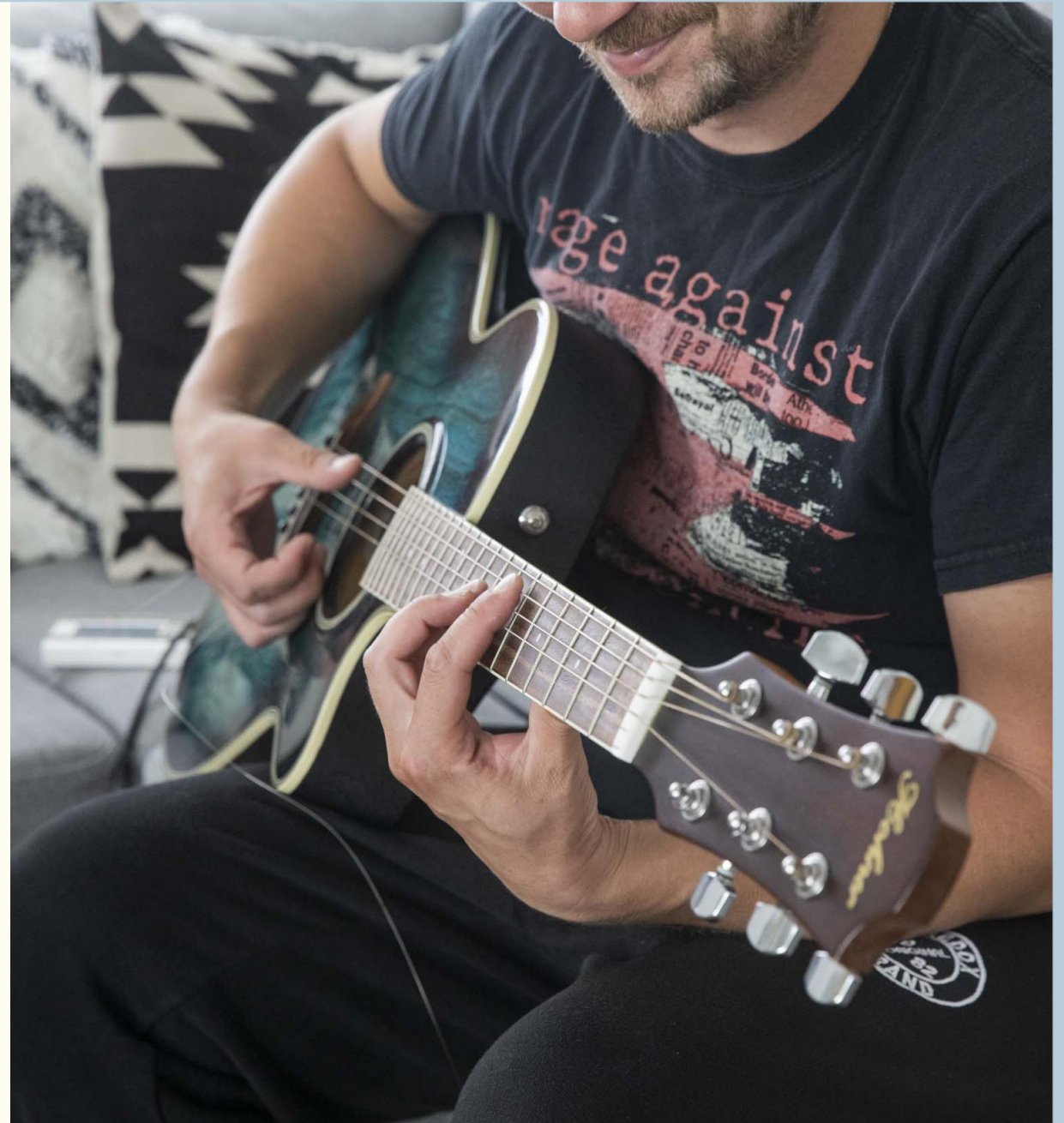
# Asunto ensin –malli ratkaisuna asunnottomuuteen

**Mia Saarela,**

**Asunto ensin Verkostokehittäjät**

15.8.2023

**Y-Säätiö**



# Esityksen rakenne

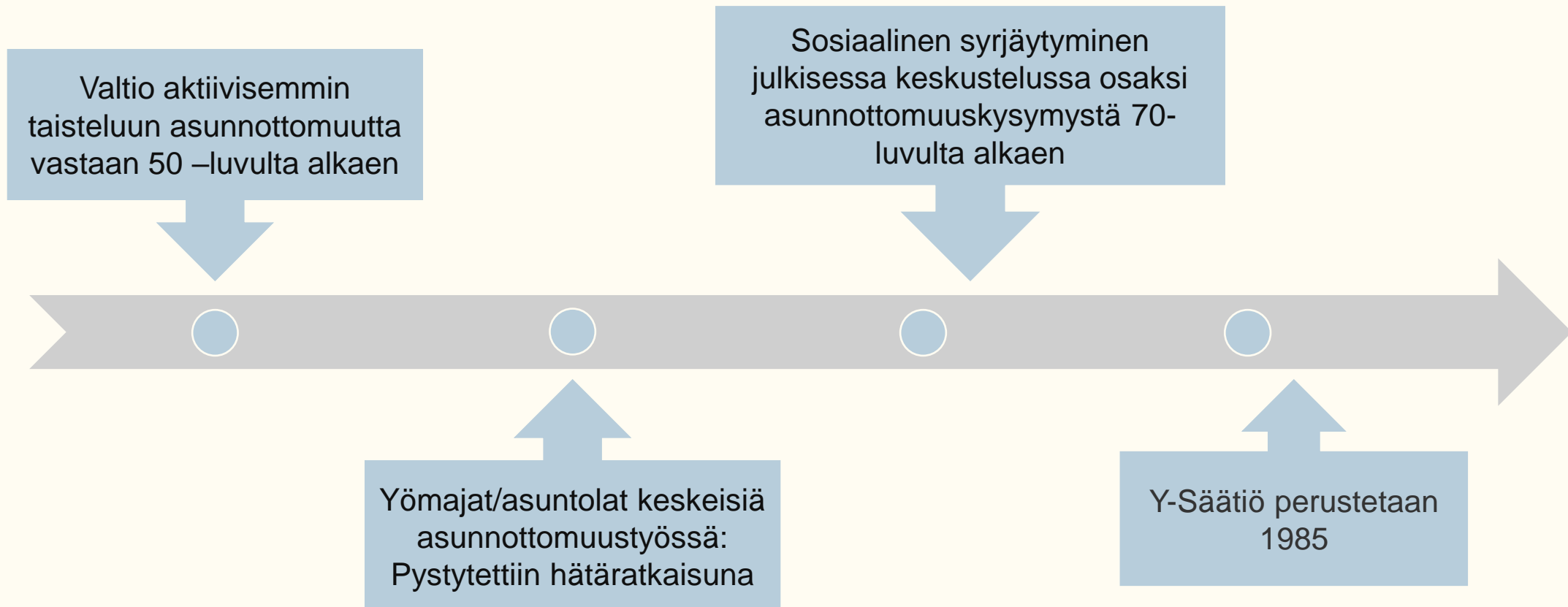
- Asunto ensin Verkostokehittäjät
- Asunnottomuus Suomessa –eilen ja tänään
- Asunto ensin malli – perusajatus
- Miten rakentaa tulevaa?

# Asunto ensin Verkostokehittäjät

- Asunto ensin –mallin juurruttaminen ja levittäminen asunnottomien palveluissa yhteistyössä järjestöjen, kaupunkien ja hyvinvointialueiden kanssa
- Kehittämistyön alusta kansalliselle asunnottomuustyölle
- Koulutukset, asunnottomuusseminaari, uutiskirje, aineistopankki

# Asunnottomuustyö eilen

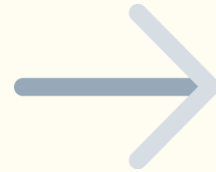
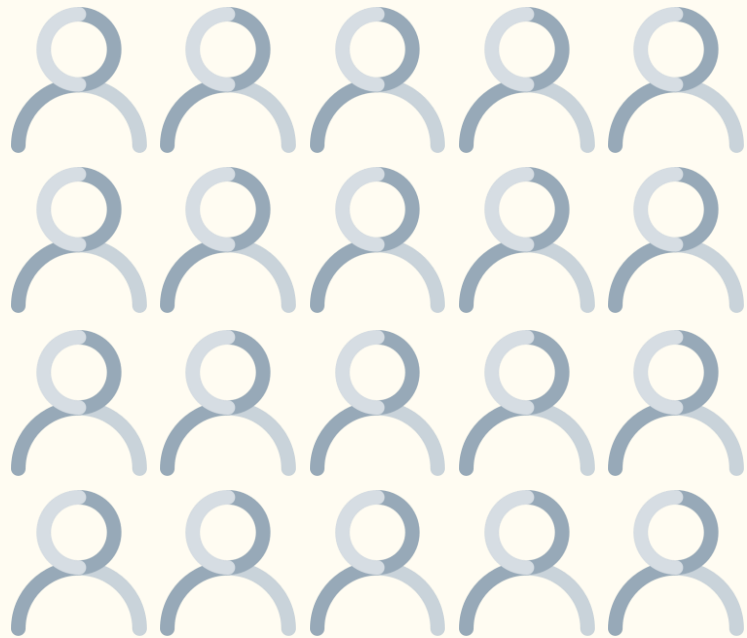
Asunnottomuustyöllä on pitkät juuret Suomessa:



# Asunnottomien määrä Suomessa

1985: 20 000 asunnotonta

2022: 3686 asunnotonta



-82%

# Asunto ensin –mallin vakiintuminen

2008-2011 Pitkäaikais-  
asunnottomuuden poistamisohjelma  
(PAAVO 1): *Asuntoloista eroon, asunto  
ensin –työn kehittäminen*

2016-2019  
Asunnottomuuden  
ennaltaehkäisyn  
toimenpideohjelma (AUNE):  
*Ennaltaehkäisy painopisteeksi*

2012-2015 Pitkäaikais-  
asunnottomuuden  
poistamisohjelma (PAAVO 2):  
*Hajautettu asuminen ja liikkuva  
tukityö, lopullinen luopuminen  
yömajoista*

Hallitusohjelma  
2019:  
*Asunnottomuuden  
puolittaminen 2023  
ja poistaminen  
2027*

# Kansallinen asunnottomuuden puolittamisohjelma 2020-2023 (AE ensimmäisen kerran mainittuna)

1. Tavoitteena puolittaa asunnottomuus (ja poistaa 2027 mennessä)
2. 11 suurinta ”asunnottomuus” kaupunkia, joissa omat toimenpideohjelmansa
3. Sosiaalisen asumisen osuus lisätään 25% → 30% uudisrakentamisesta
4. Asumisneuvonnannan lakisääteistäminen
5. Matalan kynnyksen palveluiden kehittäminen ja kotiin vietävän tuen muotojen kehittäminen

# Asunto ensin –malli on kansainvälisesti ainutlaatuinen

ASUNTO ON  
IHMISOIKEUS

ENSIN ASUNTO,  
SITTE  
RATKAISTAAN  
MUUT ONGELMAT



TARVITTAVA  
TUKI  
TAATAAN

ASUTAAN  
SIELLÄ MISSÄ  
MUUTKIN

OMA  
VUOKRASOPIMUS

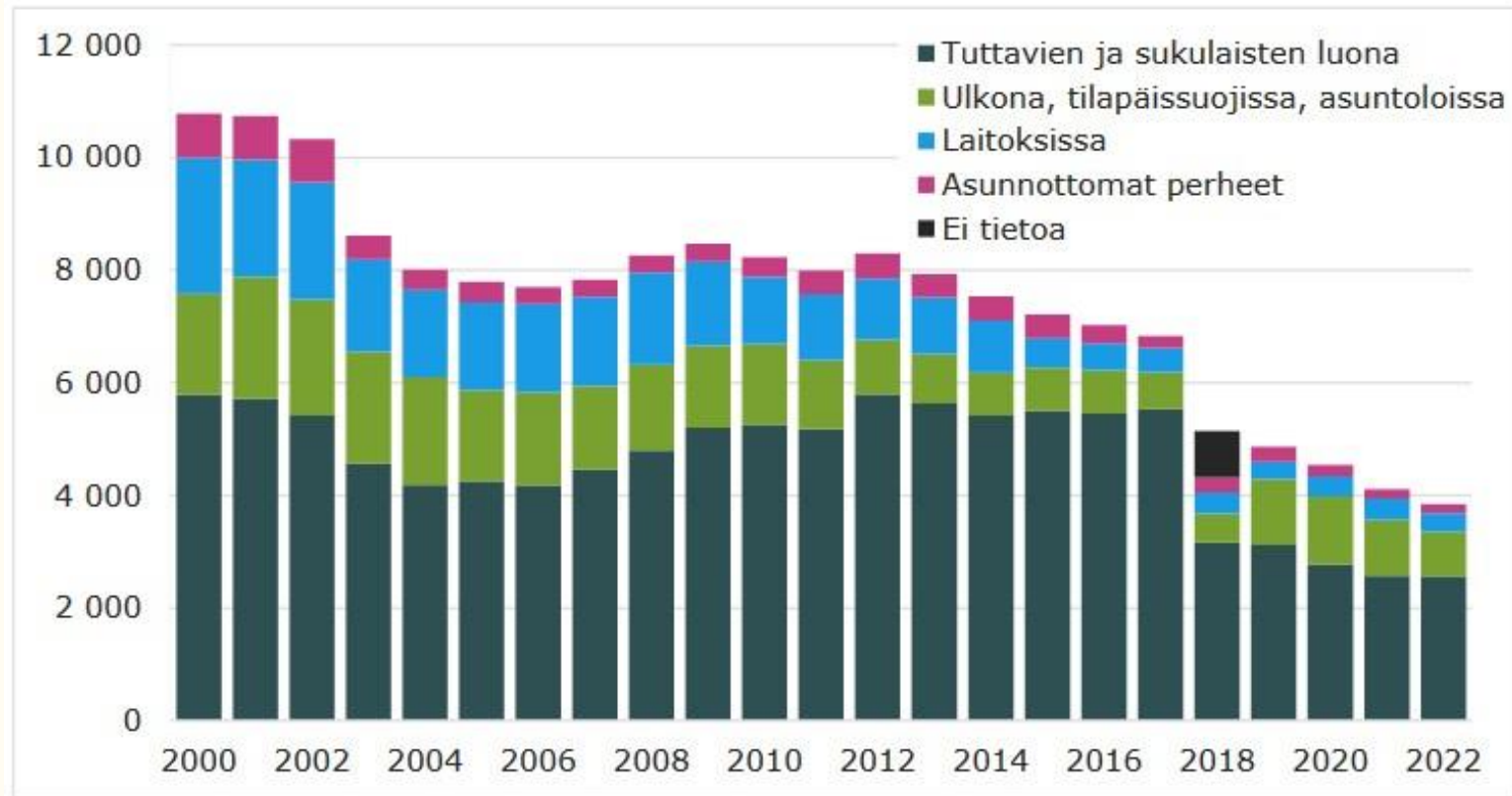


# Aika ennen Asunto ensin -mallia

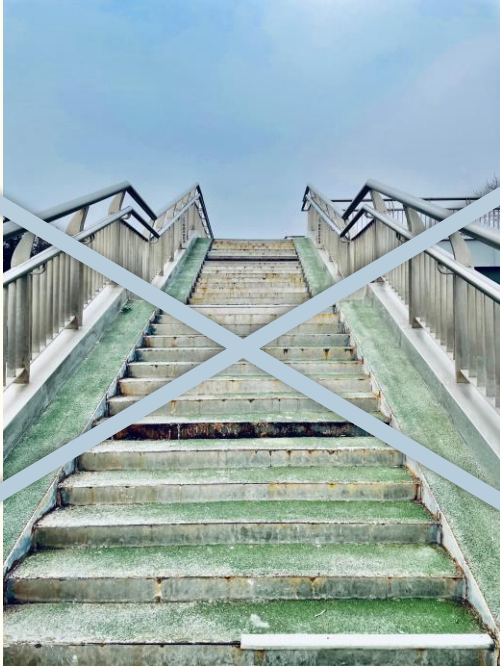
- Asunnottomuustyöllä vähennettiin asunnottomien määrää merkittävästi etenkin 80-luvulta alkaen
- Monet toimet eivät silti auttaneet pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisessa

**Pitkäaikaisasunnoton** = Asunnottomuus  
kestänyt vähintään vuoden tai henkilö on  
ollut asunnoton useasti viimeisen kolmen  
vuoden aikana

# Asunnottomuuden kehitys Suomessa



# Muutos ideologiassa



- Edellytetään sitoutumista hoitoon/raittiuteen ym.
- Oma asunto viimeinen "palkinto"



## Asunto ensin



- Oma asunto ihmisoikeus ja perusta muulle elämälle
- Oma vuokrasopimus (AHVL:n mukainen)
- Tuki asumiseen

# Portaittainen asuttamisjärjestelmä

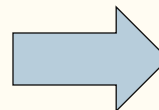
- Kuntoutuminen vaiheittain
- Viimeisenä ”palkintona” oma koti
- Edellytyksinä raittius, hoitoon sitoutuminen tai itsenäisen elämän taitojen opettelu
- Yömajoissa varoitukset johtivat uloskirjaamiseen eikä päihtyneenä saanut tulla sisään

Ongelmana jumiutuminen järjestelmään:

- Riskinä menettää asunto, jos ei pysty sitoutumaan tiukkoihin ehtoihin

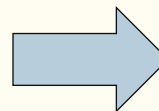
# Asunto ensin

A) Valinnan vapauden kunnioittaminen



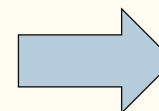
**Asukkaan toiveita  
kuunnellaan: Tehdään  
yhdessä päätökset**

B) Itsenäisen elämän mahdollistaminen



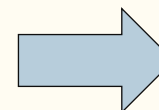
**Pysyvä asunto ilman  
vaatimusta muuttua**

C) Kuntoutus ja voimaannuttaminen



**Lupaus tukea asukasta:  
Estetään asunnottomuuden  
uusiutuminen**

D) Integraatio yhteisöön ja yhteiskuntaan



**Tuetaan asukasta  
itsenäiseksi toimijaksi  
tulemisessa**

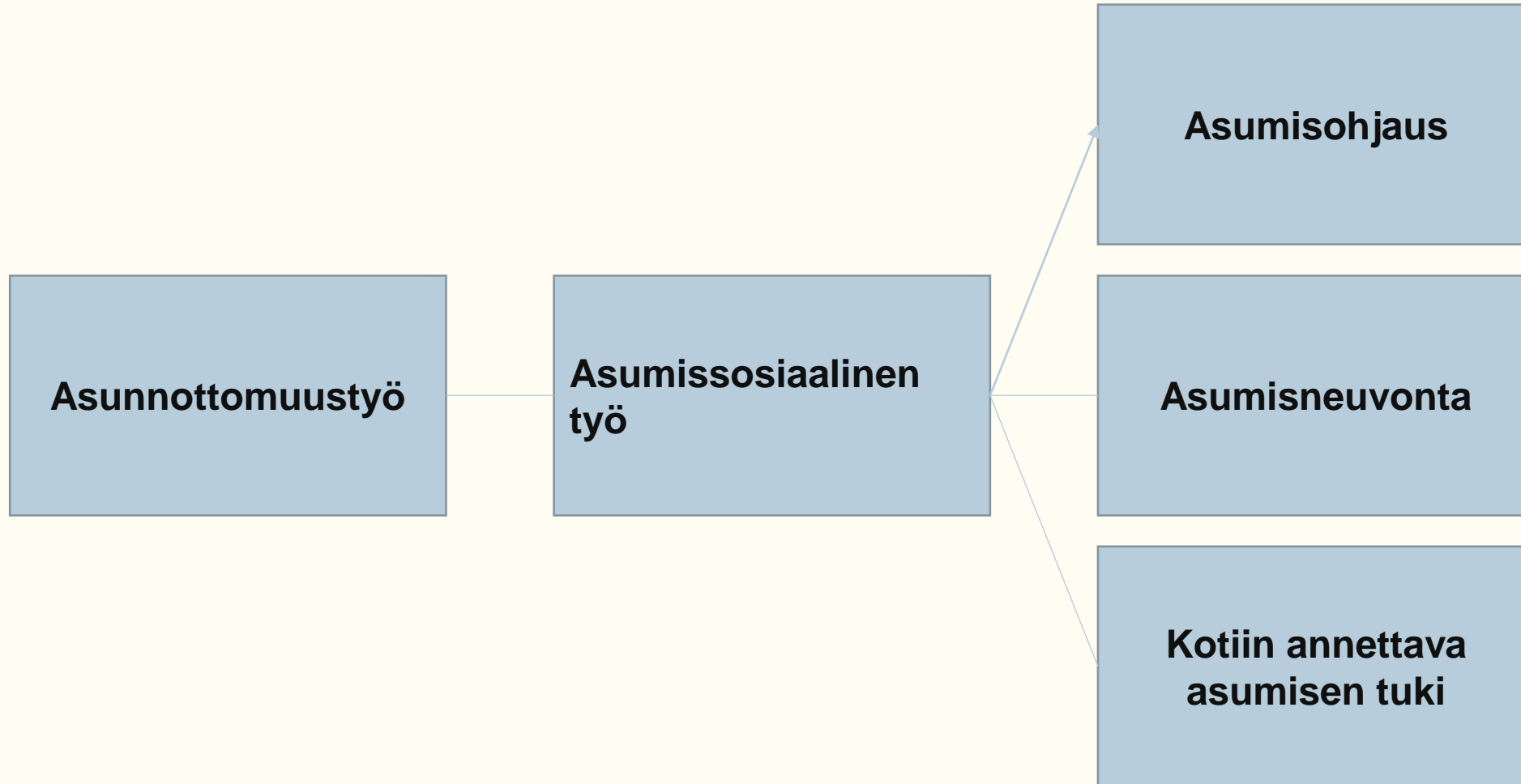
# Asunto ensin –mallin perusta

**Asumisratkaisu:** vuokrasuhteeseen perustuva itsenäinen asunto (normaali vuokrasopimus)

## Tuen eri muodot

- Taloudellinen tuki/ työllistyminen
- Yksilökohtainen ammatillinen tuki (ICM,CTI,ACT,FACT)
- Peruspalveluiden kautta saatava erityisosaaminen, hoito ja kuntoutus
- Rakenteellinen/yhteisöllinen tuki
  - vertaistuki/asukkaiden omaehtoinen yhteisö
  - asumismuodot: hajasijoitettu pienasunto, tuetun asumisen yksikkö
  - päihteetön asumisyhteisö

# Asumissosiaalinen työ



# Asumissosiaalinen työ

- Asumissosiaalinen työ on asunnottomien, asunnottomuutta kokeneiden sekä asunnottomuusuhan alla elävien parissa tehtävää työtä, jonka avulla pyritään vastaamaan asumista vaarantaviin psykososiaalisiin ja käytännöllisiin ongelmiin. Tavoitteena on asumisen turvaaminen ja asunnottomuuden ennaltaehkäisy.
- Asumissosiaalinen työ on asiakkaan ja ammattilaisen välistä vuorovaikutustyötä yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla sekä rakenteellista asumisen ja palvelujärjestelmän epäkohtiin kohdentuvaa moniammatillista työtä.



# Asumisneuvonta

---

Ennaltaehkäisevän  
asunnottomuustyön  
kohdentuminen

1) Asumisen turvaaminen,  
asunnottomaksi  
ajautumisen estäminen

Asumisen haasteisiin  
puuttuminen yhdessä  
isännöinnin kanssa, asukkaan  
tukeminen rahankäytössä ja  
vuokran maksun hoitamisessa

---

2) Asunnottoman tilanteen  
pahenemisen  
ehkäiseminen

Turvallisen yösijan  
järjestäminen, ohjaaminen  
tarvittaviin palveluihin

---

3) Asunnottomuuden  
uusiutumisen estäminen

Osallisuuden ja yhteiskuntaan  
kiinnittymisen vahvistaminen  
Ohjaaminen palveluihin: Esim.  
Sosiaalityö, mt –palvelut

---

# Asunto Ensin –mallin vaikuttavuus

- Vaikuttavuus ja tulokset näkyvät inhimillisessä hyvinvoinnissa sekä taloudellisissa säästöissä:



Asunnottomuus ja asunnottomuuden kokeminen vähenee

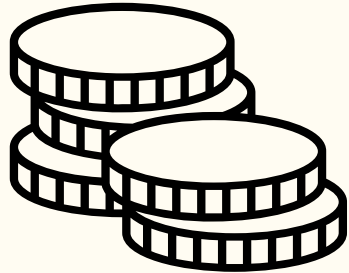


Asunnottomien elämänlaatu kohenee



Asunto Ensin –malli on kustannustehokas

# Asunto Ensin –mallin vaikuttavuus taloudellisesti



Asunnoton henkilö voi aiheuttaa monenlaisia kuluja, joista muutamia esimerkkejä alla. Asunto Ensin –mallin avulla moniin näistä on mahdollista puuttua varhaisessa vaiheessa.

## Terveydenhoito

- Käynnit yleislääkärillä
- Käynnit erikoislääkärillä
- Käynnit sairaanhoitajalla
- Terveydenhoidon ammattilaisen käynnit
- Sairaalayöpymiset
- Tapaturmat
- Poliklinikkakäynnit
- Muut käynnit terveydenhuollossa
- Ambulanssin käyttö

## Oikeudelliset palvelut

- Pahoinpitelyt/varkaudet
- Poliisi pysäyttää kadulla
- Poliisi pysäyttää ajoneuvossa
- Pidätykset
- Oikeudenkäynnit
- Vankilatuomiot
- Oikeusavustajan käynnit
- Poliisin säilöönotto (vrk)
- Vankila (vrk)
- Tutkintavankeus (vrk)

HUOM. Asunto Ensin –malli voi myös nostaa kustannuksia esim. asunnottoman päästessä sellaisten palveluiden ja tuen piiriin, jossa hän ei aiemmin ole ollut

→ Nousevat kustannukset eivät aina ole huono asia

# Asunto ensin tulevaisuuden haasteet

- Vuokrasuhteeseen perustuva pysyvä asuminen/ tilapäiset asumisratkaisut
- Ulkona asuvat/ haastavat 20%
- Piiloasunnottomuus
- Pirstaleinen palvelujärjestelmä, palvelut ammattilaisten suunnittelemia -> tiivis yhteistyö eri toimijoiden välillä
- AE-periaatteen mukainen etsivä työ

# Onko Asunto ensin valmis?

- Asunto ensin –malli ei ole itsetarkoitus, vaan se on tarkoitettu palvelemaan asunnottomuuden poistamistavoitetta
- **Asunto ensin –mallia voi ja pitää kehittää**
- Asunto ensin –mallissa yhteistyökulttuuri on ensiarvoisen tärkeää

Jotta  
jokaisella  
on koti

**Y-Säätiö**